

Ze zijn meer dan hun dossier

Hanne JACOBS is aalmoezenier in twee Gemeenschapsinstellingen De Kempen

- ▶ Al negen jaar is Hanne Jacobs actief in de bijzondere jeugdzorg
- ▶ Met de aalmoezenier praten jongeren vrijuit
- ▶ Ze raakt met hen ook thema's aan zoals verraad en vergeving

Jozefien VAN HUFFEL

„Mijn eerste vraag is altijd hoe het die dag met een jongere gaat. Ik hoef niet te weten of hij zich wat heeft gedragen in de les, of zijn taken af zijn en of zijn kamer opgeruimd is”, zegt Hanne Jacobs. „Ik toon de jongeren dat ze de moeite waard zijn om bij mij langs te komen, ook als ze een sanctie kregen of agressief uit de hoek kwamen. Ik ben bovendien niet bezig met hun dossier. Opvoeders hebben een gedeeld beroepsgeheim, dus als een jongere een opvoeder in vertrouwen neemt, weten ze allemaal wat hij vertelde. Het beroepsgeheim van een aalmoezenier of een islamconsulent staat daar los van. Met ons kunnen ze vrijuit praten, zonder risico's.”

Sinds 2014 combineert Hanne Jacobs een baan in het onderwijs met haar taak in de twee campussen van Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen in Mol. Jongeren verblijven er omdat ze een misdrijf pleegden of wegens een verontrustende opvoedingssituatie. „Het is geen makkelijke sector. Ik twijfel vaak of ik wel iets kan betekenen, vooral de laatste twee

Hanne Jacobs: „Ze verkorven het in de samenleving, maar nooit bij God.” © Jozefien Van Huffel

jaar. Jongeren komen na de eerste keer opnieuw in de instelling terecht, twee, drie of vier keer. Heeft dit systeem hen dan wel iets te bieden? En er passeren ook zoveel jongere mensen door de jeugdzorg. Een kamer die 's morgens vrijkomt, is in de loop van de dag steeds weer gevuld. Dat zoveel jongeren een warm nest missen en in de problemen komen, valt me steeds moeilijker. Het is confronterend, want aan hun thuissituatie kun je nu eenmaal niets veranderen. Dweilen we met de kraan open?”

Gelukkig mag Hanne Jacobs af en toe vaststellen dat ze wel degelijk een betekenisvolle bijdrage kan leveren. „Vaak merk je het aan het eind van een verblijf, wanneer je een geschenkje of een kaartje krijgt om je te bedanken. Die kaartjes hang ik thuis op, om me eraan te herinneren dat het zin heeft. Ik draag ook vaak een kruisje dat een jongere voor me maakte in de les metaalbewerking”, zegt ze. „Onlangs deed ik dan weer boodschappen en een jongen aan de kassa kwam me bekend voor. Je vraagt

niemand niet zomaar in het openbaar of je hem kent uit de instelling en het kon ook een oud-leerling zijn, want ik gaf tien jaar les, maar hij vroeg me zelf of ik niet in Mol had gewerkt. 'Ik herinner me jou. Het deed goed dat je elke week kwam checken hoe het met me ging', zei hij.”

Af en toe organiseert Hanne Jacobs ook een groepsmoment over een Bijbelverhaal. „Dat sluit telkens aan bij een centraal thema in het leven van de jongeren, zoals vergeven, vertrouwen, verordelen, verraad en verrijzenis.

Vaak pleegden ze bijvoorbeeld feiten in groep. Is het verraad om bij een verhoor te vertellen wie erbij was of om eerlijk te zijn over een incident in de instelling? Dat verkennen we aan de hand van het verhaal van Judas.”

„De jongeren die gelovig zijn, zijn altijd nog zoekend en hun geloof is erg zwart-wit. Ik probeer het beeld aan te brengen van de altijd aanwezige God”, vervolgt Hanne Jacobs. „Ook al heb je het verkorven in de samenleving, ook al beging je zware fei-

„Dat zoveel jongeren een warm nest missen, valt me steeds moeilijker”

ten die de maatschappij terecht streng bestraft, er is nog iemand die met jou aan de slag wil gaan. Wanneer de jeugdrechtter hun dossier overloopt, is dat vaak bevreemdend voor hen. Ze herkennen zichzelf niet in die opsomming. Ik zeg nooit dat het niet uitmaakt wat ze deden, wel dat ze niet enkel de optelsom van de feiten zijn. Dat is voor hen vaak een nieuwe en soms een aangrijpende ervaring.”

Ook voor een leefgroep kan een aalmoezenier een verschil maken. „We moeten nooit straf geven of moeilijk nieuws brengen, en vanuit die luxepositie kunnen we een situatie soms ontmijnen. Dan geven we een jongere minder slechtghumeurd terug aan de groep en wordt de sfeer minder gespannen. Het is fijn om die rol te kunnen spelen.”

‘Verbeteren is soms beter dan slopen’

Dirk SOMERS schetst een gelaagd toekomstbeeld voor de stad, met regie en dialoog als fundamenten

Emma LODTS

Een metershoog maquettelandchap van vijftig projecten die een typisch Vlaamse, hedendaagse stad belichamen. Ziedaar de tentoonstelling *Composite Presence*, de Belgische inzending voor de *Architectuurbiënnale Venetië 2021*, nu te bezichtigen in Hasselt. In opdracht van het Vlaams Architectuurinstituut kreeg Dirk Somers (46) de rol van curator toegewezen. Hij staat aan het hoofd van het Antwerpse Bovenbouw Architectuur en geeft daarnaast les aan de UGent en de TU Delft. In de scenografie van *Composite Presence* pronkt één eigen ontwerp van Bovenbouw, de rest van de projecten zijn van de hand van 44 andere bureaus.

„Allemaal projecten die een oneigenlijke situatie op inspirerende wijze benutten”, zegt Dirk Somers. „Bijvoorbeeld een diepe of smalle kavel, of een schieve hoek. Door een gebrek aan stedenbouwkundige discipline krijgen architecturale oplossingen daarnaast een creatief speelveld en verantwoordelijkheid.

Dirk Somers: „Met *Composite Presence* zeggen we dat de stad van de toekomst al voor onze neus staat.” © Filip Dujardin

De projecten beklemtonen die bottom-upstedelijkheid.”

Kenmerkend aan het Belgische landschap is de wanorde, de intense combinatie van stijlen en ideeën. „Het roept soms fascinatie en soms frustratie op”, zegt Somers erover. „De tentoonstelling is een soort driedimensio-

nale collage waarin je het potentieel van die mix kunt ervaren. De scenografie is geen omarming van regelloze anarchie, wel een pleidooi voor een complexe vorm van harmonie. Het ontworpen samenspel van de gebouwen in de tentoonstelling kun je begrijpen als een metafoor voor het

belang van regie en vormgeving door dialoog.”

Ook al werden de gebouwen geselecteerd uit een catalogus van projecten uit de voorbije twintig jaar, de expo tracht een toekomstbeeld te schetsen. Weliswaar een beeld dat herkenning en tastbaarheid oproept tussen de haast utopische scenografie die de Venetiaanse biënnale domineerde. „De tentoonstelling nuanceert het utopische denken. Met onze maquette zeggen we dat de stad van de toekomst al voor onze neus staat. Het is een pleidooi voor een stedenbouw van gelaagdheid, dialoog, gedeelde waarden en draagvlak. We moeten niet denken in termen van tabula rasa, alles afbreken en opnieuw beginnen. Verbeteren en verfijnen, minder slopen en hergebruiken, met respect voor het bestaande, daarin zit veel eerder de sleutel tot een gelukkige stad. Als je alles opnieuw begint om uit te komen bij het ideale, zul je merken dat je ideaalbeeld onderweg toch verandert. Zo kom je terecht in een cyclus van vernieti-

ging en heropbouw en kunnen we niet meer appreciëren wat we zo interessant vinden aan steden, namelijk hun veelzijdigheid, onvoorspelbaarheid, levendigheid en diversiteit.”

Geen conservatief pleidooi voor behoud dus, maar een zachttaardige transitie. Een voorbeeld daarvan ziet Dirk Somers ook in religieuze gebouwen. De kapel Onze-Lieve-Vrouw van de Muisenhoek in Mechelen, een plek die haast verloren stond in de stadsruimte, krijgt in de maquette het gezelschap van banken die een soort pleintje vormen. „Op die manier vormt het een ontmoetingsplek en wordt het opnieuw adem ingeblazen. Ook de kerk die in het landschap zit, de Sint-Michiels in Leuven, bevat een moderne interpretatie van iets historisch. Daarnaast is het een knap project waarin ornamentele waarde vervat zit.”

Composite Presence, nog tot 12 februari 2023 te zien in Z33 in Hasselt (Bonnefantenstraat 1). Tickets op z33.be.